

**SJU STEG I
BARNEKONVENSJONEN OG
NORSK LOVGIVNING**

**v/Julia Köhler-Olsen, førsteamanuensis HiOA
Sjumilssteget – for god oppvekst i Rogaland,
27. mai 2014**

FNS BARNEKONVENSJON (BK)

- Vedtatt av FNs generalforsamling 20.november 1989.
- Ratifisert av Norge 8.januar 1991.
- Konvensjonen med tilleggsprotokoller ble inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven § 2 nr. 4 i 2003.
- Ved motstrid skal barnekonvensjonen gå foran bestemmelser i annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3.
- Inneholder alle alminnelige menneskerettigheter.
- Suppleres med bestemmelser som tar hensyn til barns fysiske og mentale umodenhet. Mangler prosessuelle rettigheter.
- Tre tilleggsprotokoller (Optional protocol):
  - on the Involvement of Children in Armed Conflict (2000)
  - on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography (2000)
  - on Communications Procedure 2011
(Individual complaints) – 10 stater har ratifisert: Albania, Bolivia, Gabon, Tyskland, Montenegro, Portugal, Spania, Thailand, Slovakia og Costa Rica.

NOEN KARATERISTIKKER VED BK

- FNs barnekomité klargjør konvensjonens bestemmelser gjennom tilsyn, kontroll og uttalelser.
  - De fire “P”:
    - Protection = beskyttelse
    - Provision = ytelser/velferd
    - Participation = deltakelse
    - Prevention = forebyggende
  - 4 prinsipper som er av stor betydning for barn:
    - The right to non-discrimination, art. 2
    - A priority of the best interests of the child, art. 3.
    - The right to life, survival and development to the maximum extend possible, art. 6.
    - The right to participation, art. 12
-

BARNES RETTIGHETER BLE GRUNNLOVSFESTET

13.MAI 2014

Grunnloven § 104:

Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.

1. STEGET - RETT TIL DELTAKELSE

- BK art. 12 - Selvstendig rettighet (krever ikke samtykke av foreldrene!) og ett av de fire prinsippene.
- Å bli hørt, å uttale seg, å delta. Også retten til ikke å uttale seg, ikke å delta. Ikke kun verbal kommunikasjon
- Meningene skal tillegges behørig vekt etter modenhet og alder.
- Krever god informasjon.
- Nytt fra 1.juni 2014 – retten er fremhevet i bvl. § 4-1 om barnets beste “Barnet skal gis mulighet til medvirkning”.
- En rekke bestemmelser i lovgivningen. Pasient- og brukerrettighetslov, plan- og bygningslov, barnevernlov, barnelov, barnehagelov, opplæringslov osv.

2. STEGET - BARNES BEHOV FOR GOD OMSORG

- BK art. 5 og BK art. 18 - Det primære ansvaret ligger hos foreldrene. Staten har plikt til å støtte foreldrene i deres oppgave som ansvarlige for barns gode omsorg.
- Barneloven – samværsordninger, hvem av foreldrene har ansvar for hva.
- Ekteskapsloven – separasjon, mekling, felles ansvar for underhold i familien, hovedregel 18 år for å inngå ekteskap.
- Lov om sosiale tjenester i NAV – barn er nevnt i lovens formålsbestemmelse, plikt til å vektlegge barn, unge og deres familier.
- Boliger til vanskeligstilte , stjl. NAV § 15 – plikt til kommunene uten tilsvarende rett til det enkelte barnet.

3. STEGET - BARNES BEHOV FOR SÆRSKILT VERN OG STØTTE

- BK art. 20 – Dersom et barn midlertidig eller permanent er fratatt sitt familiemiljø, er staten forpliktet å gi særlig beskyttelse og bistand.
- Gjennom alternativ omsorg – nytt fra 1.juni 2014: Bvl. § 4-1 – *tillitsperson* når BV har overtatt omsorgen for et barn.
- Fosterhjem, kafala etter islamsk lov, adopsjon eller, om nødvendig, plassering i institusjon *egnet for omsorg* for barn.
- Ønskelig kontinuitet i barnets oppdragelse og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.
- BK art. 9 – krav om hjemmel for atskillelse fra foreldrene.
- BK art. 16 – barnets rett til privat- og familieliv.

4. STEGET - BARNES BEHOV FOR VERN MOT OVERGREP

- BK art. 19 – rett til beskyttelse mot alle former for fysisk og psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnytting, herunder seksuelt misbruk.
- BK art. 34 - Partene påtar seg å beskytte barnet mot alle former for seksuell utnytting og seksuelt misbruk.
- BK art. 36 - Partene skal beskytte barnet mot alle andre former for utnytting som på noen måte kan være til skade for barnets ve og vel.
- Bl. § 30 3. ledd – barn må ikke utsettes for vold eller andre handlinger slik at den fysiske eller psykiske helsen blir utsett for skade eller fare. Heller ikke i oppdragelsesøyemed.
- Straffeloven kapittel 19 om seksualforbrytelser, kapittel 20 om forbrytelser med henhold til familieforhold, kapittel 21 om forbrytelser mot den personlige frihet og kapittel 22 om forbrytelser mot liv, legeme og helbred.
- Lov om forbud mot kjønnslemlestelse § 1 omhandler straff for den som gjøre inngrep i kvinnelig kjønnsorgan.

5. STEGET - FULLVERDIG LIV FOR BARN MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE

- BK art. 23 – Et barn som er psykisk eller fysisk utviklingshemmet, bør ha eller få:
  - fullverdig og anstendig liv
  - under forhold som sikrer verdighet,
  - et liv som fremmer selvstendighet
  - aktiv deltakelse i samfunnet.
  - rett til særlig omsorg
  - den hjelp de har søkt om og som er rimelig i forhold til barnets tilstand og foreldrenes eller andre omsorgspersoners situasjon.
- Forskrift om habilitering og rehabilitering:
Kommunens ansvar for utredning og oppfølging, koordinerende enhet, hjelpemidler, ergonomiske tiltak, individuell plan.
- Diskriminerings- og tilgjengelighetslov fra 2013:
Diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. § 5.

6. STEGET - RETT TIL GOD HELSE

- BK art. 24 - Rett til å nyte godt av den høyeste oppnåelige helsestandard og til behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering. Relatert til BK art. 6 om barnets rett til liv, overlevelse og optimal utvikling og BK art. 23 om rettigheter for barn med funksjonshemming.
- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 og pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a – *rett til nødvendig helsehjelp* – dvs. alle handlinger utført av helsepersonell som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller handlinger som har pleie- og omsorgsformål.
- Pålagte kommunale tjenester: Blant annet allmennlegetjenester, fysioterapi, sykepleie, jordmortjenester, skolehelsetjeneste og eventuelt heldøgns omsorg og pleie.
- Barn som har behov for flere (koordinerte) tjenester, har krav på at det utarbeides en individuell plan (IP) for at behovet skal ivaretas på en forsvarlig måte, jf. pbrl. § 2-5.
- Helsepersonelloven § 10 a - Barn har fått pårørendestatus fra 2010. Helsepersonell skal bidra til å ivareta det behovet for informasjon og nødvendig oppfølging som mindreårige barn av pasienter har.

7. STEGET - RETT TIL UTDANNING

- BK art. 28 – obligatorisk og gratis grunnutdanning.
- BK art. 29 – ulike formål som utdanning skal oppfylle:
  - Å utvikle barnets personlighet, talenter og psykiske og fysiske evner, respekt for menneskerettighetene
  - respekt for barnets egen kulturelle identitet, språk og verdier og for kulturer som er forskjellige fra barnets egen kultur.
  - Å forberede barnet til et ansvarlig liv i et fritt samfunn og fremme respekten for det naturlige miljø.
- Plikt og rett til å gå på gratis, offentlig skole fra det kalenderåret de fyller 6 år, nærmiljøskoleprinsippet, rett til fritak, rett til godt fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, rett til brukermedvirkning, rett til å få vurdering, rett til spesialundervisning, 3 års videregående opplæring

Tusen takk og lykke til med
implementering av barns rettigheter!

